

ELNÖKSÉG

✉ *Levelezési cím: 1051 Budapest, Széchenyi István tér 7-8.*

Székhely: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25.

☎: (1) 795-1192 Fax: (1) 795-0190

e-mail: attilane.gombos@emmi.gov.hu <https://ett.aeek.hu/>

65658/2017/ETT

Az ETT Elnökség állásfoglalása az egészségnevelés fejlesztéséről

Elnök:

Dr. Mandl József
akadémikus

Alelnök:

Dr. Wittmann Tibor
egyetemi tanár

Titkár:

Dr. Csala Miklós
egyetemi tanár

Tagok:

Dr. Muszbek László
akadémikus

Dr. Poór Gyula
egyetemi tanár

Dr. Sótonyi Péter
akadémikus

Dr. Vörös Attila
egyetemi magántanár

Az egészségügyi erőforrások felhasználásának hatékonysága és a lakosság egészségi állapotának alakulása igen nagymértékben függ az állampolgárok alapvető egészségügyi ismereteinek színvonalától, így az egészségnevelés több – köztük nemzetgazdasági – szempontból is fontos tevékenység, amelynek költségei többszörösen megtérülnek.

A magyar lakosság egészségügyi tájékozottságának hiányosságai megmutatkoznak egyrészt a szűréseken való alacsony részvételi arányban, a súlyos betegségek sokszor késői felismerésében és az orvos javallatainak be nem tartásában, másrészt a sürgősségi ellátás indokolatlan igénybevételében. Mindezek jelentős terheket rónak a hazai egészségügyre. A betegségek kialakulásának megelőzése alacsonyabb költséggel és kedvezőbb eredménnyel járna, mint a már kialakult betegségek kezelése. Hatékony prevenció pedig csak az érintettek megfelelő szintű tájékozottságán alapulhat.

Kiemelten felhívjuk a figyelmet a bizonyítékon alapuló orvoslás és az úgynevezett alternatív gyógymódok közmegejtésének aggasztó alakulására. Az MTA két bizottsága 2015. december 3-án „Áltudományok és bizonyítékokon alapuló orvoslás” címmel tudományos szimpóziumot rendezett, amelynek résztvevői az alternatív gyógymódok és a homeopátia térhódítását, illetve ennek okait elemezték. Számos alternatív gyógymód betegségmegelőző vagy gyógyító hatását semmilyen tudományos igényű bizonyíték nem támasztja alá, sőt sok esetben a hatástalanságukat támasztja alá tudományos bizonyíték. Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testületének („European Academies' Science Advisory Council” - EASAC) munkacsoportja 2017. szeptember 20-i közleményében leszögezte, hogy a homeopátiás készítményeknek semmilyen betegség esetén sincs olyan hatásuk, amely túlmutatna a placebo effektuson. A homeopátia

alkalmazása ezért azzal a veszéllyel jár, hogy a betegek nem, vagy csak késedelemmel jutnak a valódi, bizonyítottan hatásos gyógymódokhoz, és így felveti a tájékozott beleegyezés alapvető etikai normájának megsértését is.

Fentiek ellenére a hazai lakosság hatalmas összeget költ alternatív gyógymódokra, valamint homeopátiás készítményekre, és sokszor előnyben részesíti ezeket a befogadott, valódi gyógymódokkal és törzskönyvezett, valódi, hatóanyagot is tartalmazó gyógyszerekkel szemben. Friss közvélemény-kutatások eredményei mutatják, hogy a hazai lakosság többsége a szervezet rendszeres „méregtelenítésében” látja az egészség kulcsát, és kevesebb mint ötöde kételkedik a hivatalos orvoslásnál hatékonyabb alternatív gyógyítási módszerek létezésében. A változó intenzitású, de folyamatos védőoltás-ellenes kampánynak is szerepe lehet abban, hogy az állampolgárok mintegy negyede szerint a védőoltások több bajt okoznak, mint amennyi hasznot hajtanak. Az elegendő hatóanyagot nem tartalmazó és bizonyítottan hatástalan homeopátiás szerek majdnem minden második honfitársunk szerint hatásosabbak a hagyományos gyógyszereknél.

Az egyes étrendkiegészítők, és herbális készítmények, homeopátiás szerek forgalmazói igen jelentős reklámtevékenységet folytatnak, amellyel sajnos a fogyasztókat is gyakran megtevesztik. Ezért a már most is elkeserítő helyzet további romlására lehet számítani. Meggyőződésünk, hogy e tendencia ellen az egészségügyi és oktatási kormányzatnak fel kell vennie a harcot, és ebben **az általános és középiskolás tanulók egészségnevelésének elsődleges szerepe lehetne. Az alap- és középfokú képzés során, más kompetenciák mellett, a megalapozatlan, áltudományos állítások kritikus megközelítésének készségét is ki kellene fejleszteni a tanulóknak**, egyúttal a félrevezetési kísérletek ellen fel kellene őket vértetni a legszükségesebb, alapvető egészségügyi ismeretekkel.

Nagy szükség van arra, hogy az oktatás-nevelés során központi helyen szerepeljen az egészséget romboló szenvedélyek (alkohol, kábítószer) káros voltának elfogadtatása. Ehhez kapcsolódik, hogy a tanulók belássák a sportolás szükségességét és a szabadidő értelmes eltöltésének egészségre gyakorolt pozitív hatását. **A nevelésnek ez a folyamata csak a szülők és a pedagógusok együttműködésével lehetséges.** Intenzív és sokrétű reklámtevékenységgel kellene a lakosságot tájékoztatni a bizonyítékon alapuló gyógyítás és gyógyszerek hatékonyságáról, illetve a homeopátiás és egyes alternatív eljárások hatástalanságáról.

Különösen szerencsés adottság, hogy jelenleg az egészségügy és oktatásügy irányítása egy tárca kezében van, mert ez lényegesen megkönnyíti a feladatok

koordinálását.

Összefoglalva, a jelenlegi helyzet fennmaradása esetén a kormánzatnak súlyos következményekkel kell szembenéznie. Mivel az áltudományok terjesztőit jelentős anyagi előny motiválja, hogy kihasználják a lakosság egészségügyi ismereteinek hiányosságát, az állam akkor tudja megfelelően teljesíteni jogszabályban foglalt egészségnevelési feladatát, ha ezzel az erősödő kihívással is szembenéz. **Javasoljuk az egészségnevelés mielőbbi – akár a biológiaoktatásba integrált, akár önálló tantárgyként való – beillesztését az alaptantervbe, illetve a kerettantervekbe.**

Budapest, 2017. december 11.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács Elnöksége

Hivatkozások:

1. Áltudományok és bizonyítékokon alapuló orvoslás, Magyar Tudomány, 2016. augusztus, 937-990) <http://www.matud.iif.hu/2016-08.pdf>
2. Homeopathy: harmful or helpful? European scientists recommend an evidence-based approach (2017. 09. 20.) <http://www.easac.eu/home/press-releases/detail-view/article/homeopathy.html>